

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	11
WSTĘP	15
CZĘŚĆ PIERWSZA. ŚRODOWISKO BIBLIJNE.....	19
I. ARCHEOLOGIA W SŁUŻBIE LEPSZEGO POZNANIA STAREGO TESTAMENTU	21
A. Historia dziejów Bliskiego Wschodu	22
B. Geografia wydarzeń biblijnych	22
C. Metody stosowane w archeologii biblijnej	24
D. Bliski Wschód w świetle archeologii	25
1. Mezopotamia	26
a. Sumer	26
b. Asyria	26
c. Babilon	29
d. Południowa Mezopotamia	30
e. Północna Mezopotamia	33
f. Rejon dolnego biegu Tygrysu	32
g. Zikkurat	33
h. Mari	34
i. Rejon północnego Eufratu	35
j. Nuzi	36
k. Karkemis i Harran	36
2. Syria	37
a. Biblos	37
b. Ugarit	38
c. Sydon i Tyr	39
d. Ebla	40
e. Baalbek	41
3. Azja Mniejsza	42
4. Egipt	43
a. Piramidy	44
b. Tell el-Amarna	45
c. Elefantyna	46
5. Palestyna	47

a. Jerycho.....	47
b. Jerozolima	48
α. Najstarsze ślady Jerozolimy odkryte przez archeologów.....	48
β. Odkrycia archeologiczne w Mieście Dawidowym.....	49
γ. Gdzie znajdowały się groby królewskie w Jerozolimie?	50
δ. Archeologia Jerozolimy w okresie podzielonego królestwa.....	53
ε. System wodny Jerozolimy w okresie Pierwszej Świątyni	56
ζ. Archeologia Jerozolimy - czasy Machabeuszów.....	58
η. Archeologia Jerozolimy - czasy Hasmoneuszów.....	60
II. PISMA I JĘZYKI ŚRODOWISKA BIBLIJNEGO	65
A. Pismo	65
1. Pismo hieroglificzne i jego pochodne	65
2. Pismo klinowe	66
3. Powstanie alfabetu	66
B. Języki, w jakich spisana została Biblia	68
III. CHRZEŚCIJAŃSKA RECEPCJA STAREGO TESTAMENTU	69
A KANON HEBRAJSKI	69
A. Chrześcijaństwo a Stary Testament	69
B. Kształtowanie się kanonu Starego Testamentu.....	73
IV. METODY INTERPRETACJI PISMA ŚWIĘTEGO	77
A. Interpretacja Pisma świętego w Kościele	77
B. Metody analizy tekstu biblijnego	79
1. Metody historyczno-krytyczne	80
a. Krytyka tekstu	80
b. Krytyka literacka	80
c. Historia form i gatunków	81
d. Historia tradycji	82
e. Historia redakcji	83
2. Metody analizy literackiej.....	84
a. Analiza retoryczna.....	85
b. Analiza narratywna	86
c. Analiza semiotyczna.....	86
C. Problem datacji i autorstwa ksiąg Starego Testamentu	87
V. TEKST, EGZEGEZA I TEOLOGIA STAREGO TESTAMENTU	89
A. Tekst Starego Testamentu.....	89

1. Tekst Masorecki (TM)	89
2. Pięcioksiąg Samarytański (Sam).....	91
B. Egzegeza Starego Testamentu.....	91
C. Teologia biblijna.....	92
VI. CHRZEŚCIJAŃSKA LEKTURA STAREGO TESTAMENTU	95
A. Stosunek Starego Testamentu do Nowego	96
B. Trudności wynikające z lektury Starego Testamentu	98
C. Jak interpretować trudne teksty starotestamentalne?	99
CZĘŚĆ DRUGA. KYRIOLOGIA STAROTESTAMENTALNA	101
I. BÓG W OBJAWIENIU STAROTESTAMENTALNYM	103
A. Jahwe – Bóg Starego Testamentu	104
B. Biblia hebrajska i grecka o Bogu (charakterystyka ogólna)	106
C. Bóg w Biblii Hebrajskiej	107
D. Słowo spisane o Bogu	107
E. Bóg a politeizm	110
F. Bóg w Septuagincie	118
G. Hebrajska baza terminologiczna dla określenia κύριος w LXX	120
1. Kyrios – Jahwe.....	120
2. Kyrios – Adonaj.....	120
3. Kyrios – Elohim.....	120
H. Przegląd podstawowych imion i określeń Boga w Starym Testamencie.....	121
II. EL (ELOHIM) W STARYM TESTAMENCIE	125
A. El w Pięcioksięgu.....	126
B. El – Bóg miłosierny i laskawy	129
C. El – Bóg żywy.....	132
D. El – Jahwe	135
E. El w Psalmach	139
III. JAHWE – BÓG HISTORII ZBAWIENIA	143
A. Jahwe – Bóg patriarchów	143
B. Jahwe – Bóg wyzwolenia	149
1. Jahwe – objawienie imienia.....	149
2. Boże imię Jahwe a określenia pozabiblijne	151
3. Teologiczna wartość objawienia imienia Jahwe	152

C. Jahwe - Bóg Przymierza	153
D. Jahwe Wojownik	154
E. Jahwe - Bóg miłosierny	158
F. Jahwe - Bóg Ziemi Obiecanej	159
G. Jahwe - Bóg okresu królewskiego	161
1. Jahwe w ujęciu deuteronomistycznym	161
2. Jahwe - Stwórca człowieka	164
3. Bóg w ujęciu jahwistycznym i elohistycznym	169
a. Jahwista	169
b. Elohist	173
H. Jahwe - Bóg proroków	176
1. Prorocy w obronie jahwizmu	177
2. Jahwe - Bóg święty	181
I. Jahwe - Bóg czasu niewoli	185
1. Jahwe - Bóg nadziei	185
2. Jahwe w Księdze Ezechiela	189
J. Jahwe - okres po niewoli	197
 IV. JAHWE – TEMATY TEOLOGICZNE	201
A. Lud Jahwe w tradycji Starego Testamentu	201
B. Dzień Jahwe	207
C. Jahwe Sabaot	209
D. Jahwe a cierpiący sprawiedliwy (Hi 1, 1-12)	213
1. Zdarzenie na ziemi (Hi 1, 1-5)	213
2. Zdarzenie w niebie (Hi 1, 6-12)	217
E. Duch (רוח) Boga w Pięcioksięgu	222
1. Etymologia i znaczenie terminu רוח	222
2. רוח w tradycji jahwistycznej	226
3. רוח w tradycji elohistycznej	229
4. רוח w tradycji deuteronomistycznej	230
5. רוח w tradycji kapłańskiej	232
 V. JAHWE CZCZONY W PSAŁTERZU	237
A. Jahwe - Bóg obecny w narodzie	238
B. Jahwe- Bóg żyjący	238
C. Jahwe - Bóg wierzącego	239
D. Świętość i chwała Jahwe	240
E. Jahwe - Stworzyciel i Wybawiciel	241
F. Jahwe - Bóg najwyższy i straszliwy (Ps 47)	242
1. Ps 47, 2-5	243
2. Ps 47 6-10	247

VI. BOJAŻŃ JAHWE	251
A. יהוה w Biblii Hebrajskiej	251
B. Bojaźń Jahwe w Księdze Izajasza	252
C. Bojaźń Jahwe w psalmach	253
D. Bojaźń Jahwe w literaturze mądrościowej	254
VII. MONOTEIZM IZRAELSKI	257
A. Monoteizm a Exodus	257
B. Monoteizm w Księdze Powtórzonego Prawa	259
C. Monoteizm u proroków	260
VIII. ZBAWCZE CZYNY JAHWE	265
A. Exodus jako zbawcze dzieło	266
B. Ku odnowie Przymierza (Ozeasz, Micheasz)	269
C. Wybawienie Jerozolimy (Izajasz)	270
D. Zapowiedź odrodzenia Izraela (Jeremiasz)	272
E. Zbawcze czyny Jahwe czczone w Psalterzu	274
IX. JAHWE – BÓG KTÓRY UZDRAWIA	279
A. Uzdrawienie w Księdze Wyjścia	279
B. Uzdrawienie w tradycji deuteronomistycznej	282
C. Uzdrawienie w tradycji mądrościowej i w psalmach	283
X. PASTERZ JAHWE (ZA 11, 4-17)	285
A. Za 11,4-17 w kontekście Księgi Zachariasza	285
B. Pierwsze polecenie Jahwe (Za 11,4-6)	288
C. Posługa proroka	289
D. Drugie polecenie Jahwe	292
XI. JAHWE A MESJANIZM	295
A. Mesjanizm w księgach Samuela	295
B. Mesjanizm w księgach prorockich	302
XII. JAHWE - EPOKA HELLENISTYCZNA	
(KU NOWEMU PRZYMIERZU)	307
A. Kyrios w Drugiej Księdze Machabejskiej	307
B. Kyrios w Księdze Mądrości	309